

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อสรุป

จากการศึกษาทางประวัติศาสตร์พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้ร่างขึ้นตามหลักกฎหมายศุลกากรอังกฤษชื่อ Customs Consolidation Act, 1879 โดยร่างเป็น Trade and Customs Regulations 128 (1909) ก่อนแล้วแปลกลับมาเป็นภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์พื้นฐานคือ เพื่อให้ประเทศไทยมีระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการศุลกากรเป็นแนวปฏิบัติ ดังเช่นอารยประเทศ โดยได้ตราออกใช้เป็นกฎหมายส่วนบัญญัติ ที่มีลักษณะของกฎหมายปกครองที่แตกต่างจากกฎหมายเอกชนโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายศุลกากรได้กำหนดลักษณะความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐกับเอกชนในทางปกครองแตกต่างไปจากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนใน 2 ประการ คือ ประการแรก วัตถุประสงค์ของฝ่ายปกครองในการกระทำทางการปกครองตามบทบัญญัติของกฎหมายศุลกากรเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และประการที่สอง วิธีดำเนินการของฝ่ายปกครองตามกฎหมายศุลกากรมีลักษณะของการใช้อำนาจพิเศษหรืออำนาจมหาชนที่จะบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจออกคำสั่งฝ่ายเดียว อันเป็นลักษณะของนิติกรรมทางปกครองที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสงวนหรือระงับ ซึ่งสิทธิของเอกชนกับทั้งให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจดำเนินการบังคับไปตามคำสั่งของตนฝ่ายเดียว เพื่อให้กิจกรรมอันเป็นประโยชน์สาธารณะดำเนินไปได้ไม่ว่าใครจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร กฎหมายได้กำหนดเครื่องมือที่สำคัญที่ใช้เป็นกลไกบังคับให้เอกชนต้องสนองตอบต่อนโยบายและเจตนารมณ์ของกฎหมายศุลกากร ซึ่งได้แก่ บทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบหลักเสียอากร เพื่อใช้เป็นมาตรการสนับสนุนให้นโยบายภาษีศุลกากรและนโยบายของรัฐในด้านอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพ

ในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ และทฤษฎีกฎหมาย ถือว่าการหลีกเลี่ยงอากรไม่ว่าจะเป็น

การหลีกเลี่ยงในลักษณะใด¹ เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจร้ายแรงที่สังคมรังเกียจและสมควรได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง

ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาวะจิตใจของผู้กระทำความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากรนั้น ประเทศไทยได้นำเอาหลักความรับผิดชอบทางอาญาที่ไม่ต้องการเจตนา ตามหลักกฎหมายศุลกากรอังกฤษคือ Customs Consolidation Act 1879, และหลักกฎหมายศุลกากรฝรั่งเศสคือ loi du 9 Floreal an VII มาบัญญัติเพิ่มเติมในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 โดยทางฝ่ายนิติบัญญัติให้เหตุผลความจำเป็นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ว่า "เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงศุลกากร เนื่องจากเจตนาทางศุลกากรวิสุจน์ยาก และเพื่อนำเอาหลักกฎหมายที่ยอมรับแล้วแต่ในต่างประเทศมาบัญญัติไว้....." ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากรตามกฎหมายไทยจึงเป็นความผิดทางอาญาที่ไม่ต้องการเจตนา การพิจารณาความผิดฐานนี้จึงคำนึงแต่เฉพาะองค์ประกอบภายนอกดังนี้คือ (1) ผู้ใด (2) ผ่านพิธีการศุลกากร (3) โดยใช้กลอุบายอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นความผิดฐานสำแดงเท็จ (4) เป็นเหตุให้ค่าภาษีอากรขาด ผู้นั้นต้องระวางโทษในความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร โดยมีจำต้องคำนึงถึงองค์ประกอบภายใน

ปัจจุบัน การบังคับใช้กฎหมาย สำหรับความผิดฐานนี้ ในกระบวนยุติธรรมไทยเกี่ยวกับการนำองค์ประกอบภายในคือ "เจตนา" และ "เจตนาจะฉ้อค่าภาษี" ยังมีได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ขณะเดียวกันฝ่ายปกครองผู้บังคับการตามกฎหมายศุลกากรซึ่งได้รับมอบอำนาจกึ่งตุลาการในการเปรียบเทียบระงับคดี ก็มีได้ใช้ดุลยพินิจให้เป็นไปตามเหตุผลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีและปรัชญาในทางกฎหมายอย่างแท้จริง ทำให้การวินิจฉัยไม่มีแนวบรรทัดฐานที่แน่นอน บางครั้งฝ่ายปกครองใช้ดุลยพินิจไปในแนวของคำพิพากษาของศาลฎีกา แต่ในบางโอกาสก็ใช้ดุลยพินิจไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังที่ปรากฏในรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ทำให้การบังคับใช้กฎหมายของศาลยุติธรรม และของฝ่ายบริหารไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน ขาดหลักประกันสิทธิ เสรีภาพของ เอกชนขณะเดียวกัน ผลประโยชน์ของสังคมก็ถูกบิดเบือนไปอย่างน่าวิตก เป็นเหตุให้เกิดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจสูง และเป็นอุปสรรคต่อการใช้กฎหมายในฐานะ "ปัจเจก

¹ ลักษณะของการหลีกเลี่ยง และการลักลอบ ล้วนอยู่ใน Evasion Theory ดูรายละเอียดในบทที่ 1

พื้นฐาน" ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในที่สุด ดังนั้นเพื่อสนองตอบต่อการแก้ปัญหาใน บังคับใช้กฎหมายสำหรับความผิดฐานหลักเลียงอากร ดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาและ สรุปเป็นผล การวิจัยได้ 3 ประการ คือ

ก. การกระทำความผิดฐานหลักเลียงอากร ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ. 2469 เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ต้องการเจตนาในทางอาญา ไม่ต้องนำ เอาองค์ประกอบทางด้านจิตใจ อันได้แก่ เจตนา และเจตนาจะฉ้อค่าภาษี เข้ามาเป็นองค์ประกอบ ความผิด

ข. บทบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดฐานหลักเลียงอากร ซึ่งเป็นความผิดทางอาญา โดยมีน้ำหนักต้องคำนึงถึงเจตนาหรือประมาทเลินเล่อ หรือหาไม่ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญ และสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

ค. การบังคับใช้กฎหมายของศาลยุติธรรม และของกรมศุลกากร ควรจะมีแนวทางการ วินิจฉัยคดีเป็นบรรทัดฐานในแนวเดียวกัน กล่าวคือ ควรบังคับใช้ไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมีปรัชญาและทฤษฎีกฎหมายมหาชนเป็นพื้นฐานรองรับ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นหลัก ประกันในการสร้างสรรค์ความเป็นธรรมในสังคมเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ผลจากการศึกษาวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่า กฎหมายศุลกากรเป็นปรากฏการณ์ อย่างหนึ่งของสังคม และไม่อาจแยกออกจากศาสตร์อื่น ๆ ทางสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชา เศรษฐศาสตร์² และการบริหาร ถ้าวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้วจะเห็นว่ากฎหมายศุลกากรมีกฎเกณฑ์ ที่สัมพันธ์กับทุกอาณาจักรของพฤติกรรมของสังคม และล้วนแต่มีอิทธิพลต่อชีวิตในสังคมทั้งสิ้น ดังนั้น การมองภาพความสัมพันธ์ระหว่างทางกฎหมายกับสังคม จะสะท้อนให้เห็นบทบาททางสังคมศาสตร์

² เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการจัดซื้อ จัดขาย และเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม เศรษฐศาสตร์กับนิติศาสตร์จึงมีจุดหมายปลายทางพื้นฐานคือ แก้ไขข้อขัดแย้งของสังคมเช่นเดียวกัน และต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด เพราะเศรษฐศาสตร์ไม่สามารถทำงานได้ถ้าขาดปัจจัยพื้นฐานทางกฎหมายเป็นกรอบหรือขอบข่าย โปรดดู เมธี ครองแก้ว, "กฎหมายกับระบบเศรษฐกิจ," วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 6

แขนงต่าง ๆ ที่มีต่อกฎหมายและเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกว่า กฎหมายจะขาดการสื่อสารกับศาสตร์ทางสังคม แขนงต่าง ๆ ไม่ได้เลย ดังนั้นการตรากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายก็จะต้องคำนึงถึงสถานการณ์ทางสังคม ที่ผันแปรไปอยู่เสมอ ซึ่งหมายความว่า การใช้กฎหมายมิใช่การพิจารณาเฉพาะในแง่ตรรกวิทยาตามตัวอักษร แต่ต้องคำนึงถึงประสบการณ์ทางวิชาการ ข้อเท็จจริงในด้านต่าง ๆ ว่า เป็นไปในทางใดเหมือนอย่าง Holme ปรชญาเมธีทางกฎหมาย ได้กล่าวไว้ว่า ชีวิตทางกฎหมายมิใช่ตรรกวิทยา แต่เป็นประสบการณ์ซึ่งเขาหมายความว่า กฎหมายเป็นตรรกวิทยาก็แต่เพียงรูปแบบ คำพิพากษาของศาลต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่ว่า อะไรคือนโยบายเพื่อสาธารณะ³ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การใช้การตีความกฎหมาย ตลอดถึงการบังคับใช้กฎหมาย ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั่นเอง ดังนั้นการค้นหาเจตนารมณ์หรือการตีความที่ 3 นี้ จึงเป็นชีวิตจิตใจของกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายอาชญากรรมหรือกฎหมายปกครอง เพราะการหยั่งรู้เจตนารมณ์ของกฎหมายย่อมจะส่งผลให้การบริหารสาธารณะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความมั่นใจในการปฏิบัติราชการมากขึ้น บังคับเข้มแข็งหลักประกันทางกฎหมายมากขึ้น และในที่สุด สังคมก็จะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ในฐานะที่กฎหมายศุลกากร เป็นปัจจัยพื้นฐานทางกฎหมาย เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประการหนึ่ง กฎหมายศุลกากรจึงจำเป็นต้องมีโครงสร้างหรือกลไกที่สมบูรณ์ กล่าวคือ กฎหมายต้องมีบทบัญญัติเพียงพอที่จะแสดงให้เห็นถึงชีวิตและวิถีดำเนินกิจการ เพื่อให้เกิดผลตามความมุ่งหมายของกฎหมาย ตลอดจนชี้้นำ ลดอุปสรรค ส่งเสริม ควบคุมและจัดระเบียบเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างสมบูรณ์ แต่เนื่องจากสภาพที่แท้จริงของกฎหมายศุลกากรที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันค่อนข้างล่าสมัย มีปัญหาในด้านโครงสร้าง การบังคับใช้ และเมื่อรวมกับกระบวนการยุติธรรมในการยุติข้อพิพาทที่ขาดประสิทธิภาพแล้วบรรทัดฐานในการวินิจฉัยจึงไม่แน่นอน ทำให้กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

³ สติชัย ลิมพวงศ์พันธ์, "กฎหมายกับสังคม ทศนะบางประการทางสังคมวิทยากฎหมาย," วารสารอัยการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 14 (กุมภาพันธ์ 2522) : 11-14.

ขาดหลักประกันที่จะประกันสิทธิเสรีภาพของเอกชนและรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ ได้อย่างแท้จริง เป็นเหตุให้กฎหมายศุลกากรไม่อาจพัฒนาให้ทันต่อระดับการพัฒนาประเทศไทยในที่สุด

การที่กฎหมายศุลกากรมิได้พัฒนาให้ทันกับระดับการพัฒนาประเทศดังกล่าวนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากหลายสาเหตุ สาเหตุพื้นฐานที่สำคัญก็คือ ประเทศไทยขาดการใช้วิทยาการทางนิติศาสตร์ที่ก้าวหน้า และขาดการพัฒนาสถาบันที่รับผิดชอบในระดับต่าง ๆ ที่จะนำวิทยาการอันทันสมัยมาใช้ให้เกิดผล ทั้งนี้เป็นเพราะความไม่เข้าใจใน "ระบบกฎหมาย" ของประเทศไทยนั่นเอง

การพัฒนา "ระบบกฎหมาย" นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ กล่าวคือ ในทางศุลกากรจำเป็นต้องพัฒนาพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีกฎหมายว่าด้วยนโยบายการเงินและการคลัง ควบคู่ไปกับการพัฒนาแนวความคิดทาง "ปรัชญากฎหมายปกครอง" ในขณะที่เดียวกันการปฏิรูประบบกฎหมายน่าจะต้องยอมรับหลัก "รัฐสังคม" ผสมผสานกับปรัชญากฎหมายแบบ "นิติรัฐ" เพื่อให้มีระบบกฎหมายที่สมบูรณ์พอที่จะสร้างความสมดุลย์ระหว่างประโยชน์ของรัฐกับประโยชน์ของเอกชนอย่างเหมาะสม และการที่จะบรรลุจุดหมายปลายทางดังกล่าวได้นั้น ผู้เขียนขอเสนอแนวทางปรับปรุงระบบกฎหมายดังต่อไปนี้

ก. วิธีศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ควรริเริ่มวิเคราะห์ในรูปแบบ สหวิทยาการหรือประสานวิชา อย่างกว้างขวาง เช่น ในการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายศุลกากรต้องศึกษาในรูปแบบของสหวิทยาการและประสานวิชา เศรษฐศาสตร์ การบริหาร ภาษีกฎหมายปกครอง วิชาสังคม วิทยากฎหมาย วิชากฎหมายเปรียบเทียบ และ วิชาประวัติศาสตร์กฎหมาย เข้าด้วยกันจึงจะทำให้การใช้การตีความกฎหมายเป็นไปในทิศทางที่เป็นผลดีที่สุดในที่สุด

ข. ระเบียบวิธีการศึกษา ควรใช้วิธีการศึกษาเป็นระบบ แทนที่จะแก้ปัญหาหรือลดอุปสรรคเป็นกรณี ๆ ไป เพราะเป็นการแก้ปัญหาทั้งหมด โดยการใช้วิธีการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบแต่ผู้ศึกษาจะต้องระลึกละลึกเสมอว่า การนำกฎหมายต่างประเทศมาเปรียบเทียบนั้น ผู้เปรียบเทียบต้องยึดถือกฎหมายไทยเป็นหลัก เพราะกฎหมายไทยเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ในราชอาณาจักรไทย เกิดขึ้นจากความต้องการพื้นฐานของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศไทย การนำกฎหมายต่างประเทศมาเปรียบเทียบก็เพื่อให้เห็นหรือหยั่งทราบความหมาย เพื่อการศึกษาวิจัยทางนิติศาสตร์เท่านั้น หากให้นำกฎหมายต่างประเทศมาบังคับใช้ดุจเช่นกฎหมายไทยไม่

ค. ควรเร่งรัดการพัฒนาสถาบันที่รับผิดชอบในระดับต่าง ๆ อันได้แก่ สถาบันศึกษาทางนิติศาสตร์ สถาบันของทางราชการที่รับผิดชอบทางด้านปฏิบัติ คือ ศาลยุติธรรมและกรมตุลาการ ซึ่งเป็นสถาบันที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนถึงการจัดตั้งองค์กรอื่น ๆ ในการศึกษาเอาวิทยาการที่ก้าวหน้าไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสนองตอบต่อแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ง. ควรแบ่งกลุ่มกฎหมายโดยคำนึงถึงแนวความคิดหรือทฤษฎีการพัฒนาประเทศ รวมทั้งต้องคำนึงถึงบทบาทของรัฐบาล กฎหมายมหาชน และระบบเศรษฐกิจ เพื่อให้คุณภาพของระบบของกฎหมายที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงหรือตราขึ้นมาใช้บังคับ ให้ทันกับการพัฒนาประเทศ ทั้งระบบ สำหรับกฎหมายตุลาการควรจัดอยู่ในกลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับนโยบายการเงินและการคลัง

การพัฒนาแนวคิดทางปรัชญากฎหมายนี้ เป็นวิธีการแก้ปัญหาการยกระดับมาตรฐานในเบื้องต้น อันมีผลต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของ "ปัจจัยขั้นมูลฐานทางกฎหมาย" เพื่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องใช้เวลาอีกยาวนาน และอาจไม่ทันต่อการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ในอันที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศได้ทันทั่วทั้ง

ดังนั้น ในการปราบปรามและป้องกันการทำผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร นอกจากจะต้องศึกษาเพื่อแก้ปัญหาทั้งระบบดังกล่าวแล้ว ยังต้องศึกษาเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นกรณี ๆ ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งผู้เขียนขอเสนอแนวทางแก้ไขดังนี้

ก. เมื่อมีการทำความผิดขึ้นผู้กระทำความผิดมักจะอ้างว่า กระทำไปโดยไม่รู้เท่าถึงการณ์ การฟังข้อแก้ตัวในลักษณะนี้ ต้องใช้ดุลยพินิจไตร่ตรองอย่างระมัดระวัง เพราะโดยทัศนะของผู้ฟังยอมใหม่เอียงไปในทางที่เชื่อว่า น่าจะจริง

ข. ปัญหาเรื่องพยานหลักฐาน ซึ่งควรที่ต้องทบทวนกันเสียใหม่ เพราะความผิดชนิดนี้พิสูจน์ยาก ควรให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการพิเศษ เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะจุดอ่อน และเพิ่มเติมข้อจำเป็นในการพิสูจน์ต่อศาลและฝ่ายบริหาร

ค. เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ปกติเราเห็นเรื่องการป้องกันกันมากกว่า การทำความตกลงระงับคดีของฝ่ายบริหารยังเปิดช่องให้มีการตกลงในเรื่องโทษมากเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหลาบ เพราะคุ้มต่อการเสี่ยง ควรจะมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การระงับคดีโดยเฉพาะค่าปรับควรสูงพอกับความผิด

ง. ต้องใช้มาตรการทางกฎหมายให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมซึ่งจะต้องได้รับการสร้างเสริมจากผู้นำทางการเมือง หรือทางฝ่ายบริหาร โดยการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และปฏิบัติภารกิจเพื่อความผาสุกของคนภายในชาติเป็นสำคัญ

จ. พัฒนาคลาคกรในกระบวนยุติธรรมให้มีความรู้ความเข้าใจต่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจในความผิดฐานหลักเสี่ยงอากร ขณะเดียวกันควรสร้างเสริมประสบการณ์ความชำนาญและจริยธรรมให้แก่บุคลากรให้มากที่สุด

ฉ. จำเป็นต้องลดอุปสรรคของการบังคับใช้กฎหมาย โดย

1. เสนอให้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปโดยถูกต้องสมเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติ และเพื่อยุติปัญหาการตีความกฎหมาย จึงเป็นการสมควรที่จะต้องเพิ่มเติมถ้อยคำในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ให้ชัดเจนว่ากฎหมายประสงค์ให้มาตรา 16 ครอบคลุมไปถึง "เจตนาจะฉ้อค่าภาษี" ด้วย

2. ควรมีการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายศุลกากรให้ทันต่อการพัฒนา และให้ทันต่อรูปแบบของการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจฐานนี้โดยต่อเนื่อง เพราะการกระทำความผิดฐานหลักเสี่ยงอากร มีแนวโน้มว่าจะมีการเพิ่มรูปแบบใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา

3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหมู่ประชาชนต่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจตลอดจนสร้างความสำนึกต่อความร้ายแรงของอาชญากรรมประเภทนี้ โดยการเห็นความสำคัญที่ประชาชนเพื่อสร้างกระแสกดดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง เพื่อให้สังคมมีโอกาสลงโทษผู้กระทำความผิดชนิดนี้ด้วย

4. ปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมเพื่อความเป็นธรรม เพราะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวโยงกับความบกพร่องของระบบสังคมหรือระบบเศรษฐกิจที่เปิดช่องให้มีการทุจริตโดยกลุ่มผู้มีอิทธิพล เช่น นักการเมือง นักธุรกิจคนสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความใกล้ชิดที่มีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างนักการเมืองและนักธุรกิจบางกลุ่ม ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ และเป็นปัญหาในการประกอบอาชญากรรมฐานนี้ค่อนข้างสูง

5. จำเป็นต้องมีการประสานงานในกระบวนยุติธรรม ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ เพื่อความถูกต้อง และความรวดเร็วในการดำเนินคดีกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจฐานนี้ ไม่ควรเป็นชนิดต่างคนต่างทำ

6. ต้องเน้นประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เป็นการเน้นปัจจัยเชิงอัตวิสัยหรือจิตสำนึกของผู้ทำงาน ด้วยการเห็นถึงความจริงจัง ความซื่อสัตย์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ ประเมินผลอย่างจริงจัง

7. ต้องย้อนกลับไปพิจารณาถึงการทำงานของกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ของผู้มีอำนาจใช้ดุลยพินิจ โดยสร้างหรือเปลี่ยนแปลง แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้การตีความกฎหมายเสียใหม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และทฤษฎีกฎหมายอย่างแท้จริง เพราะการใช้การตีความโดยถูกต้องเป็นการเฉพาะเรื่องตามทฤษฎีกฎหมาย ย่อมทำให้ผู้ใช้ผู้ตีความสามารถหยั่งรู้ถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสมบูรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย